

**R. P. Ildephonsi Peñafiel E' Societate Jesu, Quondam In
Cusquensi Collegio Sacrae Theologiae Primarij
Antecessoris ... Theologia Scholastica Naturalis**

Peñafiel, Alonso

Lugduni, M.DC.LXXIIX.

2. In qua tertium argumentum ponitur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95892](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95892)

Quaest. III. Vtrum relatio sit vtrumque, &c. 707

ab aliquo, & ideo tu probas, relationem, & fundamentum non esse idem realiter contra suatum, quia fundamentum quoad esse seu quoad entitatem, hoc est ut existat, & conservetur à parte rei non dependet à termino, & relatio paternitatis dependet realiter quoad entitatem relationis, hoc est ut sit, & conservetur à parte rei à termino; sed entitates coexistentes Petri, & Ioannis ut conserventur, & dentur à parte rei non dependent à generatione, & relationes paternitatis, & filiationis, ut sint, & existant, dependent à parte rei à generatione Petri in Ioannem: ergo ex tuis principiis evidenter colligitur, relationes paternitatis, & filiationis distinguui à parte rei à termino, & fundamento coexistentibus.

SVBSECTIO II.

In qua tertium argumentum ponitur.

²⁴ **T**ertio sic argumentor: relatio est vnum ens per se completum; sed si esset vtrumque extremum æque, non esset ens per se: ergo relatio non est vtrumque extremum. Maior est evidens, quia omne quod per se ponitur in prædicamento, est vnum ens per se completum, & ideo non ponitur populus, exercitus, & numerus, seu quantitas discretæ in vestra sententia, ut patet ex antepædicamentis, & ex argumentis, quæ contra numerum posuimus in prædicamento quantitatis.

²⁵ Sed relatio prædicamentalis ponitur per se in prædicamento, ut lipis, & consoribus notum est, siquidem vnum integrum prædicamentum distinctum ab alijs est coordinatio relationum prædicamentaliū, ac proinde adæquate, & complete constat ex suis relationibus prædicamentaliū: ergo relatio est vnum ens per se completum.

²⁶ Minor prima, & præcipua sic demonstratur. Illud non est vnum ens per se, sed per accidens, quod constat ex pluribus entibus completis sine aliqua vnione per se; sed si relatio prædicamentalis, v. g. creatura ad creatorem esset entitas creaturæ, & entitas Dei simul, constaret ex pluribus entibus completis in actu sine vlla propria, & vera vnione per se: ergo relatio prædicamentalis non esset vnum ens per se sed omnino per accidens, si esset vtrumque extremum fundamentum nimirum, & terminus, aut constaret ex illis: ergo relatio non constat ex illis. Maior evidens est, ut patet in numero, in acervo lapidum, in populo, &c. minor quoad primam partem sic probatur: quia entitas Dei, & entitas creaturæ in omni ratione sunt entia completa, & loquor de Angelo, qui absolute, ac simpliciter completus est, ac proinde sub nulla ratione concipi possunt Deus, & Angelus ut quid incompletum; sed talis relatio creaturæ constat ex Angelo, & Deo: ergo constat ex entibus completis simpliciter in actu.

²⁷ Dices; Angelus, & Deus non sunt incompleti quoad entitatem, sunt tamen incompleti in esse causæ, & effectus, ac proinde in esse relativi sunt incompleti.

²⁸ Sed contra, quia tunc aliqua causa est incompleta, quando in esse causæ est partialis, & est compar alterius causæ; sed Deus quatenus est causa Angeli non est partialis causa, sed potius totalis, cum totaliter, & adæquate causet Angelum.

R. P. Adaph. de Penafiel Theol. Schol. Tom. I.

lum, neque indigeat ad creandum Angelum alia concausa: ergo non est incompletus Deus in esse causæ, sed potius totalis, & completus. Maior est certa; nam ideo intellectus est causa incompleta in esse causæ, quia est partialis causa indigens concursu speciei impressæ, quia ipse solus non sufficit ad producendam visionem, & sic ex intellectu, & specie impressa coalescit vna causa completa.

²⁹ Urgetur, quia Deus, & Angelus non ordinantur ad componendam, seu complendam aliam causam, quia nec Deus in quantum causa Angeli ordinatur in esse causæ ad complendam aliam causam, nec Paulus aut Angelus in esse effectus ordinantur ad complendum effectum; sicut Deus non completur in esse causæ per Angelum quatenus effectum illius: quia tunc completur aliquid in esse causæ quando per aliam causam incompletam adiuuatur, & non per illud, quod minime habet rationem causæ, sed potius rationem effectus: v. g. materia non completur in esse causæ hominis per hominem qui est effectus illius, sed per aliam causam partialem, scilicet formam; nec potentia visiva completur per visionem in esse causæ visionis, sed potius per speciem impressam quæ est alia causa partialis, sed Angelus est effectus Dei, & Deus est causa illius: ergo Deus non completur in esse causæ per Angelum, nec Angelus in esse effectus completur per Deum; sed nec per aliam causam completur Deus in esse causæ, & Angelus per alium effectum non completur in esse effectus: ergo falsum est dicere, Deum & Angelum esse incompletos in esse causæ, & effectus: ergo nec in esse relativi; quia in tantum sunt relativi, in quantum sunt causa, & effectus: sed in quantum sunt causa & effectus sunt completa entia: ergo in quantum sunt relativi sunt completi.

Præterea: quia per te Deus, & Angelus quoad entitates proprias sunt entia completa simpliciter; sed secundum suas entitates præciso quocunque alio sunt relativa relatione diversitatis: ergo in esse relativorum sunt completi. Minor hæc sic demonstratur, quia in tantum Deus est diversus à creatura, dissimilis & distinctus ab ea, in quantum Deus est increatus, infinitus per essentiam, actus purus, & infinite perfectus, &c. & creatura est finita per essentiam, limitata, & imperfecta. Itaque creatura præciso quocunque modo ex natura rei distincto ab ipsa creatura est diversa à Deo, & dissimilis ipsi ex vi propriæ finitudinis, limitationis, & imperfectionis, & Deus ex vi talium perfectionum, quas annumeravimus, dicit diversitatem respectu creaturæ; atqui tales perfectiones non conveniunt Deo ratione alicuius distincti à se, sed sunt ipsa entitas, & substantia Dei. Item imperfectiones creaturæ iam supradictæ non conveniunt entitati illius ratione alicuius superadditi, sed potius sunt ipsa entitas, & essentia creaturæ: ergo creatura, & Deus sunt diversi non per aliquid superadditum, sed ratione propriarum entitatum: Vnde si essent incompleti secundum quod relativi, essent incompleti secundum quod diversi, aut tandem essent incompleti secundum proprias entitates, siquidem per proprias entitates sunt diversi.

Consequentia prima & præcipua est manifestæ; quia quidquid convenit subiecto ratione prædicati superioris, convenit ipsi ratione prædicati inferioris; sed Deus, & creatura convenit esse

Vuuu 2 comple

completum ratione entitatis: ergo conveniet ipsi ratione talis entitatis, id est relativi; vel aliter clarius, quando respectu alicuius prædicati subiectum est tale, necessarium est tale respectu eiusdem prædicati, ut ex terminis patet; sed ratione propriarum entitatum Deus, & Angelus sunt completi: ergo ratione relationum, vel quatenus sunt relativi, sunt entia completa: quia idem est esse relativum in illis relatione diversitatis, ac esse talia entia, quia per tales entitates, & non per aliud sunt diversi, distincti, & dissimiles, hoc est relativi relatione disquidantia; ratio autem à priori, cum Deo (qui diversus dicitur à vobis relatione diversitatis respectu creaturæ) conveniat ratio completa in omni genere, est manifesta, quia esse ens completum, est perfectio simpliciter simplex, ac proinde perfectio sine imperfectione ex vi præcisa entis completi; sed omnis perfectio simpliciter simplex debet in omni genere convenire Deo, itaque in nullo genere detur perfectio simpliciter simplex, quæ non conveniat Deo: ergo ratio entis completi convenit in omni genere Deo: ergo in genere relativo convenit illi ratio entis completi, ut videre est in relationibus ad intra: nam Pater æternus est completus in esse personæ; sed non est persona absoluta, sed relativa: ergo in esse relativi est completus Pater æternus, quia est perfectio, ratio completi, & contraria ratio est summe imperfecta, & ideo fides catholica absolute definit (cuius oppositum est aperte hæreticum) Deum nullo modo esse partem formalem, materialem, integram, aut in esse naturæ, ut aperte demonstrat P. Suarez tom. 1. in primam p. lib. 1. de essentia Dei, cap. 5. per totum. Idem demonstrat P. Vafq. tom. 1. in prim. p. disp. 22. q. 3. art. 8. n. 27. §. confirmatio articuli, & ratio manifesta est, quia in nullo genere potest esse incompleta entitas; omnis enim pars est incompleta, & ideo nullo modo potest esse pars, quin sit incompleta ratio, quia sicut pars est quæ componit totum, ita incompleta ratio constituit completum, seu componit illud; atqui fides catholica excludit à Deo rationem incompletam, & partialem in ratione materiæ non propter rationem differentialem materiæ, alias non excluderet rationem partis formalis seu rationem formæ, quæ non est materia: ergo excludit illam propter rationem partis ut sic, aut incomplementi, ut sic.

- 32 Dices, excludere rationem partis essentialis, ut sunt materia, & forma.
- 33 Sed contra manifeste; quia etiam excludit fides catholica à Deo rationem partis integralis, ac proinde incompletam rationem integram, quæ non est pars essentialis, imo non convenit cum materia, & forma in alia ratione differentiali, nisi in ratione præcisa universalissima partis ut sic, & incompleti ut sic: ergo non hanc, vel illam rationem incompleti, sed omnem rationem incompleti excludit à Deo, itaque in nullo genere aut in nullo munere possit Deus esse incompletus à parte rei, quia ratio incompleta est imperfectio; quæ in nullo genere potest Deo convenire; sed per vos incomplementum in esse relativi est vera, & propria ratio incompleta: ergo est imperfecta: ergo nullo modo potest concedi Deo ratio incompleta in esse relativi: ergo in esse relativi est completus sine aliquo incomplemento.
- 34 Quod adeo verum est ut si in aliquo munere admisceretur ratio incompleta, non posset Deus exercere tale munus, & ideo non potest Deus exer-

cere munus partis integralis, materialis, aut formalis, quia in tali munere admiscetur ratio partis, & incompleti: ergo si in munere componendi relationem prædicamentalem admiscetur ratio partis, & ratio incompleta per se (de hac enim solum loquimur, quæ necessaria est solum ad componendum unum ens per se prædicamentale, qualem dicitis esse relationem, & ideo non loquimur de incomplemento per accidens, aut de parte alicuius entis per accidens, quia non est ad rem) tale munus non posset convenire Deo, ne Deo conveniret imperfectio simpliciter imbibita in tali munere, & admixta illi: ergo relatio creaturæ ad creatorem aut non est ens per se unum, si componitur ex creatura, & Deo, & si est unum ens per se non componitur per se ex creatura, & Deo, alias Deus erit pars per se, & incompletus per se in aliquo genere, ac proinde imperfectus in illo genere.

Evidentius hoc demonstratur: quia quando si concurrunt in aliquo subiecto duæ denominationes quasi oppositæ subiectum illud non denominatur simpliciter à perfectâ, sed potius ab imperfectiori, ut v. g. quia in homine concurrunt duæ rationes incorruptibiles, materia scilicet, & anima rationalis, & solum concurrens altera ratio corruptibilis, non dicitur simpliciter incorruptibilis propter illas licet principales sint respectu hominis; sed potius dicitur absolute, ac simpliciter corruptibilis ab unione, quæ minus principalis est respectu hominis. Item quia in capite, manu, aut pede dantur duæ rationes, seu denominationes, altera completi, aut totius essentialiter (totum enim essentialiter, & completum est caput, quia constat ex materia prima, & anima rationali, & ideo caput essentialiter non componit hominem, quod clarius videtur in digito, pede, & manu, sine quibus non solum divinitus, sed etiam naturaliter conservatur totus homo essentialiter, seu tota essentia completa hominis) altera incompleti, aut partis integralis, absolute, & simpliciter dicuntur partes, & incomplete rationes sine aliquo addito, & ideo dicimus, caput est pars hominis, & digitus est incompleta ratio illius; imo ut caput vocemus totum, & completam rationem, debet esse per aliquod additum, scilicet essentialiter, & ratio à priori est, quia bonum ex integra causa, malum autem ex quo cunque defectu; unde cum in omni genere manus, & caput non sint completa, licet in principali genere sint talia, absolute incompleta nominantur; sed licet Deus essentialiter sit completus, nihilominus est per se incompletus per vos quatenus componit relationem, quæ est unum ens per se: ergo ab hac ratione debet simpliciter, & absolute vocari incompletus, & non simpliciter, & absolute completus: sicut v. g. si Deus haberet quancunque etiam minimam ignorantiam, aut corruptibilitatem, non deberet vocari simpliciter, & infinite sapiens, & incorruptibilis, sed potius corruptibilis, & ignorans, quia bonum ex integra causa, malum autem ex quo cunque defectu; sed secundum nostram fidem catholicam, ut patet ex Concilio Lateranensi, cap. firmiter, de summa Trinitate, & fide Catholica, & ex Concilio Reimensi contra Gilbertum Porret. & ex Leone Papa epistolâ 91. aliis 93. ad Toribium, & ex multis sacra Scripturæ locis constat, Deus est simpliciter, & absolute completus, itaque absolute non possit dici incompletus, aut pars alicuius: ergo minime est incompletus in aliquo genere, sive relativo, sive absoluto, Minor illa prima

Quæst. III. Vtrum relatio sit vtrumque, &c. 709

prima quoad secundam partem,

- 36 Scilicet quod nulla detur vnio per se inter extrema relativa prædicamentaliter, sic probatur: quia vel illa vnio realis est idem, ac ipsæ entitates, Dei videlicet, & creaturarum, vel aliquid distinctum ab illis. Si est idem, quod ipsæ entitates: ergo non fit ens per se per illam vnionem, quia si entitates ex se non faciunt vnum ens per se, nec illa vnio faciet; cum illa vnio sit idem ac ipsæ entitates; nam quod non facit aliquid, non facit idem.
- 37 Item, quia semper vnio distinguitur ex natura rei à terminis vnitis, ut ipse Hurtado fatetur: ergo relatio convenientiæ inter Petrum, & Paulum secundum essentias non solum sunt ipsæ entitates Petri, & Pauli coexistentes, sed aliquid aliud distinctum ab illis, quod est expresse contra Hurtado, qui sic probat, relationem nihil addere supra entitates coexistentes Petri, & Pauli, quia præciso quocunque alio inquit Hurtado, distincto ab essentijs Petri, & Pauli, ipsæ essentia, & entitates illorum conveniunt essentialiter, quia sicut Paulus est homo essentialiter præciso quocunque alio à sua essentia, ita Petrus est homo, etiam præciso quocunque distincto ab eo; sed hoc est dicere relationem: ergo præciso quocunque, &c. unde superflua est quæcunque vnio ad tales relationes convenientiæ: ergo relatio in tua sententia sunt solum duæ essentia completæ in esse essentia sine aliqua vnione per se: ergo relatio est ens per accidens, & non vnum per se, siquidem coalescit ex duobus entibus completis sine aliqua vnione per se.
- Dices, ad hoc ut aliquid sit ens omnino per accidens non solum debere coalescere ex duobus completis sine vnione, sed etiam ex duobus diversorum prædicamentorum.
- 38 Sed contra manifeste: quia licet relatio convenientiæ non coalescat ex duobus entibus diversorum prædicamentorum, nihilominus relatio diversitatis, quæ datur inter quantitatem & substantiam, qualiter & ubi, coalescit ex rebus completis diversorum prædicamentorum: ergo talis relatio est omnino per accidens.
- 39 Secundo sic patet manifeste secunda pars illius minoris præcipue, quia per se relatio creaturæ ad Creatorem, aut effectus ad causam, aut diversitatis, & dissimilitudinis coalescit ex creatura, & Deo; sed inter Deum, & creaturam nullam aliam vnionem physicam per se cognoscit fides Catholica, nisi vnionem hypostaticam inter Verbum Divinum, & naturam humanam Christi Domini: ergo talis vnio per se inter Deum, & creaturam nullo modo est concedenda, sed potius ut fictitia rejicienda, quia nihil novi debet introduci, non solum in re ipsa, sed quoad modum loquendi circa Deum, quod non contineatur in sacra Scriptura definitum sit à Concilijs, traditum sit à Patribus, & sanctis Doctoribus Ecclesiæ, quia in re tam gravi sine huiusmodi luce nec latum vnguem debemus pedem movere; sed nec Sancti, nec Scriptura, nec Concilia, nec Theologi cognoscunt aliquam per se vnionem (præter hypostaticam dictam) inter Deum, & creaturam: ergo nullo modo est concedenda, ac proinde tales relationes coalescent ex creatura, & Deo sine aliqua vnione per se.
- 40 Quod denuo sic probatur: quia non solum vna, sed pene infinitæ relationes, effectus videlicet convenientiæ, & disconvenientiæ dantur creaturæ ad Deum: nam lapis v.g. dicit relationem effectus ad

Deum, & etiam relationem convenientiæ ad ipsum, quatenus lapis est substantia: Item dicit relationem disconvenientiæ; quia lapis est corpus, & sic de cæteris: ergo si relatio petit vnionem per se inter extrema relata dabitur inter Deum, & creaturam infinitæ vniones per se essentielles, & accidentales, quia vnumquodque accidens creaturæ distinctum ab alio, dicit relationem distinctionis, & diversitatis ad perfectiones, & attributa divina.

Item inter supposititalitatem creatam, & supposititalitates divinas dabitur quam plurimæ vniones per se: quia inter tales supposititalitates, aut personalitates dantur quamplurimæ relationes convenientiæ, & disconvenientiæ.

Sed concedere tot, ac tantas vniones per se est inaudicium, & meo videri, aut hæreticum, aut erroneum, aut minimum tenerarium; quia sine sufficienti fundamento, & contra communem sensum Doctorum asseritur ad minutias relationis defendendas inaudito modo res, & incommoda tam indecentia Deo, ex quibus ingentia inconvenientia oriuntur.

Verbi gratia quod quæcunque creatura sit adoranda adoratione latræ; nam si propter vnionem hypostaticam adoratur Christus Dominus aut humanitas eius, quia vnitur, aut habet vnionem ad Deum per se: ergo lapis, qui vnitur per se non solum vna vnione per se, sed innumeris adorandus erit.

Urgetur, quia si Crux ex eo quod contactum habuit ad Christum Dominum non propter vnionem per se, sed propter contactum solum adoratur adoratione latræ, à fortiori lapis, qui in vestra sententia vnitur per se infinitis vnionibus non cum humanitate Christi, sed cum ipso Deo immediate, adorari deberet in vestra sententia, quod est summum absurdum.

Præterea, quia species sacramentales, quia habent talem vnionem ad corpus Christi adorantur, & sanctæ vocantur: ergo creaturæ omnes adorabuntur propter vnionem ad Divinitatem per se.

Tandem, quia Deus est sanctitas essentialiter: ergo si vnitur animæ rationali, aut Angelo, sanctificabit illam, & Angelum. Imo expellet ab anima peccatoris omnem maculam peccati, nec desinet vlllo modo ex vi talis vnionis per se animus hominis esse in peccato, sed potius impecabilem reddet illum; sed per vos ad componendam relationem prædicamentalem convenientiæ & disconvenientiæ, effectus & creaturæ, omnis anima rationalis vnitur per se cum essentia Divina: ergo sanctificatur talis anima (multo magis, ac perfectius, quam sanctificatur per vnionem ad gratiam habitalem) & reddetur impecabilis absolute, quod est summum absurdum, & aperte contra fidem catholicam.

Urgetur amplius, quia quotiescunque duæ substantiæ vniuntur per se tanquam incompletæ in aliquo genere, resultat vnum ens per se substantiale; sed Deus, & creatura in genere relativo sunt duæ substantiæ incompletæ, & vniuntur per se: ergo substantialiter vniuntur: ergo ex eis coalescit vna substantia per se: ideo enim ex materia, & forma resultat vnum per se substantiale essentialiter compositum, quia materia, & forma ex quibus coalescit sunt duæ substantiæ incompletæ essentialiter, aut in genere essentiali, & vniuntur per se, & ideo ex capite, manibus, & pedibus

Vuuu 3 bus

bus coalescit vnum ens per se substantiale, quia manus, caput, pedes, &c. sunt partes in genere integrali incompletæ, & vniuntur per se quatenus tales; sed omnia elementa, & mixta, omnes cæli, & Angeli; item Deus sunt substantia, & in genere relativo per vos incompletæ, & per se vniuntur; ergo substantialiter per se vniuntur, quia omnis vnio inter substantias quatenus substantias, est vnio substantialis; quia vnio sequitur res, quarum est vnio. Vnde vnio inter materiam, & formam, inter partes substantiales integrales, inter naturam substantialem, & suppositiuitatem, est sine dubio, & sine controversia vnio substantialis, quia tales entitates sunt substantiales; sed essentia omnium creaturarum dictarum, & essentia Dei quatenus tales essentia præciso quocunque alio distincto sunt relativa, & componunt relationem dictam convenientiam, disconvenientiam, &c. & ad talem relationem componendam vniuntur per se; ergo talis vnio est substantialis, quia tales essentia quatenus essentia, & quatenus componunt relationem sunt substantia.

48 Ergo ex Deo, & ex omnibus creaturis fit vnum ens per se substantiale, ac per se vna substantia: sicut ex materia, & forma, ex partibus integran-
tibus, ex natura, & personalitate fit, & resultat vna per se substantia.

49 Hæc adeo summa, & ingentia absurda sunt, ut omnes Catholicas aures sine dubio terreant. Confirmatur, quia omnis vnio est in ordine ad compositionem: ergo si Deus vnitur per se in ordine ad constituendam relationem, sine dubio componet per se illam; sed omnis compositio adæquate dividitur in compositionem essentialem, integram, & hypostaticam, aut suppositivalem: ergo Deus aliqua ex ijs debet componere relationem; sed non suppositivalem, ut de se patet, nec integraliter: quia pars integralis non est de essentia totius, & essentia illius potest salvari sine aliqua parte integrali, ut hominis essentia salvatur sine brachio, & essentia quantitatis sine vna parte integrali; sed essentia relationis nullo modo potest salvari sine aliquo ex extremis, ac proinde utrunque extremum essentialiter petit: ergo Deus, qui est terminus relationis creaturæ, componet sine dubio relationem essentialiter; sed omnis pars essentialis aut est materia, aut forma: ergo Deus aut est materia, aut forma talis compositionis: sed apertè definitum est in Concilio Lateranensi, cap. damnamus, Deum minime componere, neque ut materiam, neque ut formam: ergo Deus minime essentialiter componit relationem.

50 Declaratur amplius, quia relatio non debet esse entitas simplex per se supposito quod coalescit ex duobus entibus: ergo est composita; sed non per aliquam vnionem, ut patet ex dictis: ergo sine vnione: ergo non est composita per se, etiam si utrunque extremum sint entia incompleta: sicut v.g. ex materia prima, & anima rationali D. Petri non coalescit vnum ens per se, quia nulla datur nunc vnio per se inter illas, etiam si sint entitates incompletæ.

51 Item, quia per vos ex accidenti, & substantia non resultat vnum ens per se; sed ex accidenti, & substantia resultat relatio diversitatis: ergo talis relatio, quæ resultat ex illis non est ens per se.

52 Vltimo; ad addendam maiorem vim his argu-

mentis sic insurgo, quia inter materiam primam, aut inter animam Petri, & ipsum Petrum datur relatio disconvenientiæ aut dissimilitudinis in ratione completi, & incompleti, quod clarius sine vlla æquivocatione patet in anima quacunque rationali, & Angelo; è contra vero vnus Angelus cum alio in ratione completorum maxime convenit, & assimilatur, dicuntque relationem convenientiæ, & dissimilitudinis, quæ necessario requirit ad hoc ut sit talis, ut Angeli sint completi, quia talis convenientia est illorum, quatenus sunt entia completa, imo non convenirent, si non essent entia completa tali genere relationis seu convenientiæ, prout distincta à relatione, quæ datur inter incompleta, v.g. inter duas animas rationales, aut inter duas materias primas, quarum convenientia, & relatio requiritur, necessario esse entia incompleta: ergo relatio similitudinis, aut convenientiæ Angelorum quatenus sunt completi, petit necessario, & essentialiter ut talia extrema sint completa formaliter; sed talia extrema, quatenus talia, & in quantum conveniunt in esse completorum componunt necessario talem relationem convenientiæ completorum, quæ distinguitur à relatione disconvenientiæ completi, & incompleti, & à relatione duorum incompletorum: ergo compositio talis relationis formaliter, & in actu exercito petit, ut composita sint completa formaliter quatenus completa: ergo talis compositio relationis non est compositio per se, & rigorosa, sed potius omnino per accidens, ac proinde totum compositum, quod est relatio, non erit vnus ens per se rigorosum, sed potius omnino per accidens: hæc consequentia exemplis demonstratur. Ideo acervus lapidum, exercitus, & numerus, hic in tua sententia, illa in omnium, sunt entia omnino per accidens, & non per se, quia compositio illorum petit ut extrema componentia, quatenus componentia in actu exercito sint entia completa in actu, & idem est de vnio, qui componitur ex Deo, & creaturis, & è contra ideo homo est vnum compositum per se, siue essentialiter, siue integraliter, quia compositio illius petit ut extrema talis compositionis, vel quæ componunt tale compositum sint in actu exercito entia incompleta, & minime completa actu.

Sed compositio relationis convenientiæ duorum completorum, quatenus completorum petit necessario, & in actu exercito, ut extrema, quæ talem relationem componunt, quatenus componunt illam, sint entia completa in actu omnino, & per se, quod sic patet. Quia in tantum duo Angeli componunt talem relationem, in quantum conveniunt, quia in tantum componunt talem relationem, in quantum sunt relativa vel fundant talem relationem, illam nostro modo concipiendo, & fundant illam quatenus conveniunt, ac proinde componunt relationem quatenus conveniunt; sed conveniunt tali convenientia, de qua nunc loquimur (etiam si aliàs per alias convenientias etiam conveniant in reliquis prædicatis essentialibus, aut accidentibus) quatenus sunt entia completa formalissime; quia si non essent entia completa, non convenirent tali convenientia, ut de se patet: ergo quatenus sunt entia completa formalissime componunt talem relationem convenientiam.

Ergo talis compositio relationis convenientiæ duorum completorum non est per se, sed per accidens, ac

Quæst. III. Vtrum relatio sit vtrumque, &c. 711

ac proinde relatio, quæ componitur, non erit ens per se; sed per accidens. Ratio autem à priori huius conclusionis est, quia vnum completum omnino non indiget per se alio; ergo non petit per se aliud: ergo quando illi aliud completum adiungitur non per se illi adiungitur: ergo per accidens illi adiungitur, ac per consequens per accidens illi vnitur; quia idem est adiungi, & vni: unde vnio non erit per se; sed per accidens inter illa: ergo vnum, quod resultat ex illis non erit per se; sed per accidens; sed vt componatur relatio convenientiæ duorum completorum, est necesse vt vnum adiungatur, seu vnatur alteri completo: ergo talis compositio est per accidens.

Deinde ex his omnibus demonstro, falsam esse solutionem aduersariorum, nimirum relatiua, vt relatiua semper esse incompleta in esse relativorum, quia vt iam diximus, convenientia, vt convenientia in esse completorum sunt relatiua, vt relatiua; sed convenientia vt convenientia in casu à nobis posito non sunt incompleta, sed completa formalissime: ergo relatiua vt relatiua in eo casu sunt incompleta formalissime.

SVBSECTIO III.

Quartum argumentum ponitur.

Varro sic argumentor, vnum relativum est oppositum realiter suo termino, & ipsa relatio est oppositio realis, per quam constituitur relativum in esse oppositi, à parte rei respectu termini: ergo relativum formaliter, & relatio non est idem, quod fundamentum, & terminus: sed aliquid distinctum à parte rei à termino. Antecedens est certissimum, vt patet ex D. Thoma 1. p. quæst. 28. art. 2. in corpore; vbi sic ait: respondendo dicendum, quod ex eo, quod aliquid alicui attribuitur, oportet quod attribuantur ei omnia, quæ sunt de ratione illius; sicut cuiusque attribuitur homo, oportet, quod attribuantur ei esse rationale; de ratione autem relationis est respectus vnius ad alterum secundum quem aliquid alteri opponitur relative: cum igitur in Deo realiter sit relatio, oportet, quod realiter sit ibi oppositio, relatiua autem oppositio in sui ratione includit distinctionem: unde oportet quod in Deo sit realis distinctio, non quidem secundum rem absolutam, quæ est essentia, in qua est summa vnitas, & simplicitas: sed secundum rem relativam.

Explicans autem amplius ad primum, respectu cuius datur distinctio in vna relatione, ait esse respectu alterius relationis, quatenus est terminus talis oppositionis relatiua: verba D. Thomæ hæc sunt, & similiter licet paternitas sit idem secundum rem cum essentia divina, & similiter filio: tamen hæc duo in suis proprijs rationibus important oppositos respectus; unde distinguuntur ad invicem; vbi Angelicus Doctor ex oppositione, quam habet relatio vt sic (provt abstrahit à creatura, & increata) respectu sui termini, propter quam distinguitur relatio à suo termino, evidenter convincit paternitatem in Divinis opponi realiter filiationi, quia est terminus talis paternitatis, ac proinde distingui à parte rei ab illa: in quo procedit D. Thomas eo

modo, quo D. Anselmus, quando dixit, in divinis omnia sunt vnum, vbi non obviat relationis oppositio; quæ verba protulit lib. de processione Spiritus Sancti, cap. 3. vbi etiam distinctionem divinarum personarum probavit ex oppositione relationis vt sic, quæ reperitur inter Patrem, & Filium, &c. ergo sine dubio dicendum est, vnum relativum, & vnam relationem opponi realiter relationi oppositæ, & termino, quam oppositionem expresse docuit Aristoteles predicam. de ad aliquid, & lib. 3. met. cap. 4. dum divisit oppositionem vt sic in quatuor species celebres oppositionis, contradictoriam nimirum, privativam, relativam, & contrariam; de qua divisione late egit D. Thomas 1. p. quæst. 7. de potentia, art. 10. & super lib. 1. o. met. Aristotelis, c. 7.

Ratio autem huius oppositionis consistit in hoc, quod relativum vt sic, & terminus habent inter se talem habitudinem, & condiciones ita distantes, vt necessario requirant inter se distinctionem; nam relativum est id, quod aliud respicit, terminus autem est id, quod respicitur ab alio, atque ita ex proprijs rationibus requirunt alieitatem, vt sic dicam; hæc autem oppositio inter relationem, & terminum solet vocari oppositio terminativa, vt distinguatur ab alia oppositione quæ datur inter ipsas relationes, quæ non consistit in hoc, quod semper vna relatio respiciat aliam, vt terminum; sed in hoc quod vna respiciat vt terminum id, quod est fundamentum alterius; & è converso, seu quod idem est, quia habent oppositas rationes: nam vna refert suum subiectum ad aliud, alia vero è contrario refert illud aliud ad id, quod erat subiectum alterius; ex quo talem inter se habent repugnantiam, vt non possint ambæ relationes vni, & eidem simul inesse, quia non potest vnum, & idem esse fundamentum, & terminus respectu eiusdem simul: unde idem non potest esse pater, & filius simul respectu eiusdem; hanc oppositionem vocavit D. Thomas quæst. 7. de potentia, art. 8. ad 4. formalem oppositionem; nam est inter proprias formas, quatenus se mutuo excludunt ab eodem subiecto; & hæc solet etiam relatiua, & non terminativa vocari: unde eadem entitas relationis potest habere cum altera, & oppositionem terminativam, & relativam, vt postea dicemus.

Itaque non potest dubitari, quin tota relatio, & totum relativum opponantur realiter cum suo termino; quod expresse docent præter D. Thomam, & Anselmum Concilium Toletanum 1. in confessione fidei, vbi ex oppositione relationis realis vt sic colligit oppositionem divinarum relationum, ac proinde distinctionem à parte rei inter illas; idem docet Concilium Nicenum, cuius testimonium citat Bessar. cap. 6. sua orationis, ex lib. ad Ablanum, quod asseruit expresse Augustinus lib. 3. de Trinit. cap. 4. Nazianzenus oratione 1. Ioannes Theologus ex sententia Græcorum Patrum, & præsertim Gregorij Nazianz. in Concilio Florent. sess. 18. post medium, & ideo Concil. Toletanum sic ait, quod Pater est non ad se: sed ad Filium, & quod Filius est non ad se: sed ad Patrem est; vbi duo indicat: primum oppositionem inter Patrem, & Filium, ita vt Pater secundum totum esse Patris, quatenus tale opponatur filio; & è contra, secundum vt pater, secundum quod Pater est, distinguatur à filio, quo probatum manet Antecedens principale.

Consequentia